

«Smart-turizm: XORIJIY TAJRIBA VA UNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH ISTIQBOLLARI»

Respublika ilmiy-amaliy anjumani

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI
ILMIY MAQOLA VA TEZISLAR TO'PLAMI

2023-yil 15-dekabr, maxsus son

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Mo'liya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinnbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Tahrir hay'ati:

Rae Kwon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyatni rahbari

Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., TDU rektori

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'ZR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinnbosari

Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori

Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dotsent

Djumaniyazov Maqsud Allanazarovich, Qoraqalpog'iston Respublikasi Tabiat resurslari qo'mitasi raisi

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'ZR Oliy Majlis qonunchilik palatasi deputati

Utayev Uktam Choriyevich, O'ZR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinnbosari

Ochilov Farxod, O'ZR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i

Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori

Xudoqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMB birinchi prorektori

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlari va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori

Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori

Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU profesor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU Marketing kafedrasi professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., prof., Atrof-muhit va tabiatni muhofaza qilish texnologiyalari ilmiy-tadqiqot instituti

Axmedov Javoxir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinnbosari

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU Ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalar departamenti rahbari

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU huzuridagi PKQTUMOTMXHB mutaxassis

Ekspertlar kengashi:

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Imomqulov To'lqin Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'ZR Tabiat resurslari vazirligi,
O'ZR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

UO'K: 338.48 (075)

BK: 65.433(011)

"Smart-turizm: XORIJIY TAJRIBA VA UNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH ISTIQBOLLARI". Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari to'plami. – T.: "YalT" jurnali, 2023. – 540-b.

To'plamga xorijiy va mahalliy olimlar, sohaning yetuk mutaxassislari va oliy o'quv yurtlarida turizm sohasidagi muammolar bo'yicha ilmiy izlanishlar olib borayotgan doktorantlar, tadqiqotchilar, vazirlik, qo'mita va turli mulkchilik shaklidagi korxona, tashkilotlarning yetakchi mutaxassislari, magistrlarning ilmiy izlanishlarining natijalari kiritilgan.

To'plamda keltirilgan materiallarning mazmuni, undagi statistik ma'lumotlar va keltirilgan huquqiy-me'yoriy hujjatlarning haqqoniyligi, tadqidiy fikr-mulohazalar va takliflarga mualliflarning o'zлari mas'uldirlar.

Mas'ul muharrir: t.f.d., prof. K.A. Sharipov

Konferensiya tahrir hay'ati: i.f.d., prof. M.P.Eshov, i.f.d., prof. G.Q.Abduraxmanova, i.f.d., prof. S.K.Xudoyqulov, i.f.d., prof. M.A.Yuldashev, i.f.d., prof. A.M.Abduvohidov, i.f.d., prof.M.T.Aliyeva, i.f.d., prof. A.A.Eshtayev, i.f.d., prof.A.N.Norchayev, i.f.n.,prof. S.R.Safayeva, i.f.n., dots. D.I.Abidova, i.f.n., dots. X.Ochilova,i.f.n., dots. M.Nurfayziyeva.

Taqrizchilar:

Sh. Ergashxodjayeva, i.f.d., prof.

U. G'afurov, i.f.d., prof.

Ushbu Toshkent davlat iqtisodiyot universitetida o'tkazilayotgan «Smart-turizm: XORIJIY TAJRIBA VA UNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH ISTIQBOLLARI» mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman to'plami O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan nashrga tavsiya etilgan.

ISBN 978-9943-6856-0-4

SMART TURIZM TEXNOLOGIYALARINING SAYYOHLARNING XATTI-HARAKATLARI, SAYOHATDAN QONIQISHLARI VA BAXTLI HIS QILISHLARIGA TA'SIRI

Munojat Isakdjanova Inog'omovna

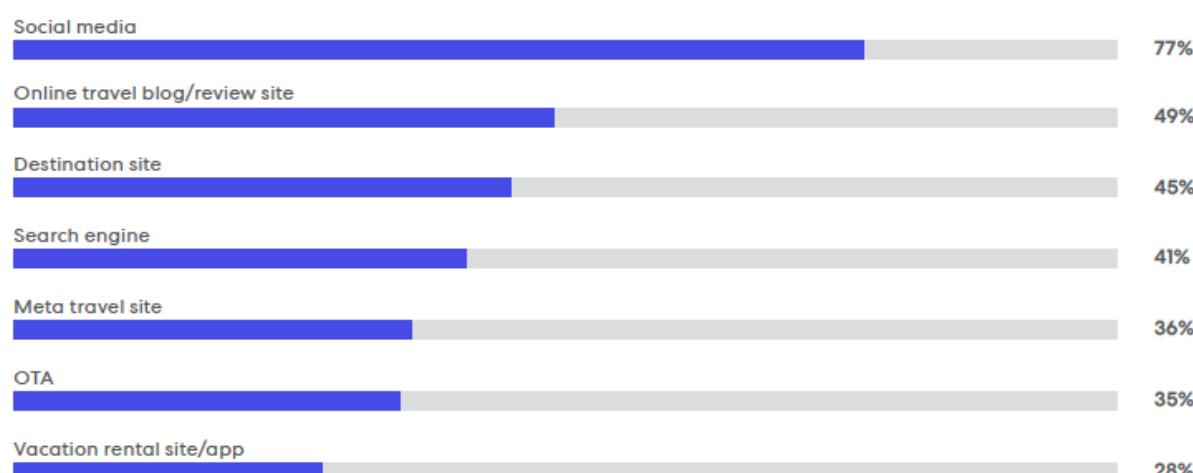
Toshkent kimyo xalqaro universiteti Turizm kaferdasi katta o'qituvchisi

Raqamli texnologiyadan foydalanish sayyoohlarning sayohatlariagi barcha bosqichlarida ortib bormoqda. Sayyoohlarning sayohat rejalarini tashkil qilish, tajribalar haqida chuqur sharhlarni almashish uchun boshqa sayyoohlarning mulqot qilish uchun smartfonlardan foydalanadilar. Mustaqil va erkin sayohat qilish imkonini berayotgan smart turizm bugungi kunda ularga o'zlariga nisbatan to'laqonli his va xursandchilik ham taqdim etmoqda (Nichols, 2017). 2023-yil Expedia Group o'zining 2023-yildagi "Path to Purchase" tadqiqotiga ko'ra sayyoohlarning ilhom izlashlari va sayohatlari jalashtirishlari va bron qilishlari uchun sayohat qilishdan 45 kun oldin o'rtacha 303 daqiqa yoki o'rtacha 5 soatdan ko'proq vaqt sarflashlarini ta'kidlaydi (The Path to Purchase: Uncovering how travelers plan and book online, 2023).

O'tgan davrda, 2016-yildagi statistik ma'lumotlarga ko'ra smartfon yordamida mobil sayohatlarning bron qilish 2011 va 2015-yillar orasida 1700 %ga tezlashdi, bu onlayn daromadlarning 17 %ga oshishiha olib keldi. Hisobotda, shuningdek, xalqaro sayyoohlarning 85 %i sayohat paytida iPod, planshet yoki smartfon kabi portativ qurilmalardan foydalanishi va mobil qurilma foydalanuvchilarining 97 %i sayohat davomida suratga olingan rasmlarni Instagram, Facebook va Twitter kabi ijtimoiy media tarmoqlari orqali baham ko'rishi keltirilgan (Gonzalo, 2016). Ushbu raqamli texnologiya tendentsiyalari sayyoohlarga sayohat maqsadi bilan bog'liq faoliyatni shaxsiylashtirishda yordam beradi va natijada ular nafaqat sayohat tajribalaridan, balki umumiy hayotiy tajribalaridan ham qoniqish his qiladilar (Harris, 2017).

Resources used for trip inspiration

Throughout this early phase, travelers use and draw inspiration from multiple resources.

Manba: Expedia Group

Sayyoohlarning xursandchiligi va hayotdan qoniqishi bilan bog'liq savollarga javob topish uchun olib borilgan oldingi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, hayot sifatini "quality of life" (QoL) dam olish yoki

sayohat orqali erishiladi (McCabe & Johnson, 2013). Sayohatni raqamli rejalashtirishning paydo bo'lishi va sayyohlarning axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT)ga jadal moslashib borayotgani to'g'ridan-to'g'ri umumiy hayotidan qoniqishga ta'sir qilmoqda hamda bu raqamli axborot-kommunikatsiya texnologiyalari umuniy hayot sifatni (QoL)ni ta'minlashda ahamiyatli vositaga aylanmoqda (Koo, Gretzel, Hunter, & Chung, 2015). Modom, sayohat tajribalari sayyohlarning hayotidan qoniqishiga ta'sir qilib umumiy holatda baxt va xursandchiligiga ta'sir qilar va bunda raqamli texnologiyalarning o'rni beqiyos ekan, bugungi kunda smart turizmni rivojlantirish hamda uning asosiy elementi bo'lgan raqamli texnologiyani turizmda "smartlashtirish" dolzarb hisoblanadi. Sayyohlar tarjibasidan kelib chiqib qiymatli deb qabul qilingan diqqatga sazovor joylar bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar soni ortib borayotganiga qaramay, faqatgina bir nechta tadqiqotlarga smart turizm texnologiyasining (STT) sayyohlar psixologik holatiga ta'siri ya'ni baxtli his qilishi va sayohatdan qanchalik qoniqishi haqida izlanib chiqilgan. Raqobatbardoshlikni yaratish uchun turli strategik amaliyotlarning ta'siri bo'yicha qizg'in muhokamalarga qaramay, eng boshida texnologiya va turizm o'tasidagi munosabatlarni aniqlash turizm tadqiqotchilari uchun muammo bo'ldi (Buhalis & Amaranggana, 2015). Ushbu tezisning maqsadi shu kungacha qiyinchiliklarga qaramay o'rganilgan va izlanilgan tadqiqotlar natijasida smart turizm texnologiyalarining sayyohlarning xatti-harakatlari, sayohatdan qoniqishlari va baxtli his qilishlariga ta'sirini sharhlab chiqishdan iboratdir. Shu sababli, ushbu tezis ikkita asosiy savolga javob berishga qaratilgan:

- 1) smart turizm texnologiyalari atributlari yordamida raqamli texnologiyalar sayyohlarning xatti-harakatlari va sayohatdan qoniqib o'zlarini baxtli his qilishlarini o'Ichash mumkin?
- 2) bu texnologiyalar sayyohlarning qoniqishiga ta'sir qilgan holda hayotlaridagi umumiy baxtga qanchalik ta'sir qiladi.

Tezis oldingi izlangan tadqiqotlar va ilmiy ishlarni sharhlash metodidan foydalanib yuqorida savollarga javob beradi. Ushbu tezis ham nazariy ham amaliy jihatdan smart turizm texnologiyalarini joriy qilishdagi masalalar va tashabbuslarda sayyohlarning kelajak sayohat tajribalarini hisobga olishida yordam beradi.

Texnologiya tarafdan "smartlashish" bu smartfon, smart-karta, smart-televideonie, smart-uy kabi ko'p funksiyali va yuqori darajadagi bog'lanishni nazarda tutadi. Marketing va iqtisodiyot kontekstidagi "smart-iqtisodiyot" atamasi esa innovatsiyalar, tadbirkorlik va Raqobatbardoshlikka olib keladigan hamkorlik va qiymat yaratishning yangi shakllarini qo'llab-quvvatlovchi texnologiyalarni nazarda tutadi. Turizm kontekstida "smart" so'zi yuqorida aytilganlarning barchasining murakkab birikmasini tasvirlash uchun ishlataladi. Turistik manzillarning sifatini optimallashtirish va ulardan qoniqish olgan holda sayyohlarning o'zlarini baxtli his qilishlariga bo'lgan sa'y-harakatlar ularni axborot manbalari bilan bog'laydigan, axborotga kirishni ta'minlaydigan, boshqa sayyohlar bilan muloqot o'rnatishni ta'minlaydigan va kerakli ma'lumotlarni "smart" (aqlii) tarzda moslashtiradigan AKT tizimlari orqali amalga oshiriladi. Bunga dalil sifatida AQShdagagi Massachusetts Amherst Universiteti tqdqiqotchilari turizm xizmatlaridan qoniqishning umumiy hayotdan qoniqishga qanday ta'sir qilishini tushuntiruvchi tadqiqot modelini birlamchi tekshirishni o'tkazdilar va sayohat xizmatlaridan erkin va mustaqil foydalanish hayotdan umumiy qoniqishning muhim omili ekanligini aniqladilar (D.Neal, Uysal, & Sirgy, 2007). Tadqiqotchi Hanna Lee, Jimin Lee va boshqalar sayyohlarning turizm xizmatlaridan qoniqishini o'rganish orqali sayyohlarning tajribasiga smart turizm texnologiyalarining STT ta'sirini tushuntirish uchun integratsiyalashgan tadqiqot modelini taqdim etdi. Modelni sinab ko'rish orqali smart xizmatlar va sayohat tajribasi bilan aniqlangan qoniqishning sayyohlarning o'zlarining baxtli qilishlariga (ya'ni, umumiy quality of life – QoL) ta'sirini o'rganadi (Choong-Ki Lee & Lee, 2007).

STTning ta'sirining sayyohlarning manzillardagi tajribasiga oid qiymat izlash jarayonlariga ta'sirini sayyohlarning turistik xizmatlardan qoniqishini o'rganish orqali tushuntirish uchun maqsadida olib borilgan boshqa bir taqdidot natijalari shuni ko'rsatadiki, sayyohlar STT xizmatining to'rtta atributlaridan (informativlik, foydalanish imkoniyati, interaktivlik, shaxsiylashtirish) barchasi sayyohning sayohatdan qoniqishi va o'zini baxtli qilishida kuchli bashorat qiluvchilar sifatida qabul qilinishini ko'rsatdi. Bular ichida STTning ma'lumotlilik atributi alternativalar orasida eng yaxshi tanlovnini ta'minlaydigan ko'proq ma'lumotga ega bo'lishni ta'minlasa, interaktivlik esa ikki tomon – xizmat ko'rsatuvchilar va foydalanuvchilar o'tasidagi yo'nalishli suhbatni nazarda tutgan holda STT to'g'ridan-to'g'ri xabarlar,

real vaqtida sharh tizimlari yoki iste'molchilarning sharhlari orqali real vaqt rejimida suhbatlar o'tkazish imkonini bergenligi sababli keng internet aloqasiga ega bo'lgan sayyoohlar kamroq yoki cheklangan internet aloqasiga ega bo'lganlarga qaraganda ko'proq ijobjiy tajribasiga ega ekanligini aniqlandi. STTning foydalanish imkoniyati atributi esa Internet va qurilmaning mavjudligi va borar joydagisi mavjudligi bilan chambarchas bog'liq bo'lib, sayyoohlarning qoniqish tajribasiga ta'sir qiluvchi muhim omil bo'lishi mumkinligini anglatadi. Shundan ko'rinish turibdiki, STT ning barcha atributlari turistlarning belgilangan manzildagi xizmat ko'rsatish tajribasidan qoniqishlari uchun muhim qadriyatlardir (Lee, Lee, Chung, & Koo, 2018).

Boshqa bir tadqiqot natijalari esa smart turizmning nazariy ta'sirini boyitdi. Huang tomonidan taklif qilingan STT atributlariga qabul qilingan STT tajribasini o'lhash atributini ya'ni xavfsizlikni qo'shdi va jami beshta atribut ko'rib chiqildi. Ya'ni bu attributlar bilan yanada sayohat tajribalarini o'lhash va sayyoohlarning qoniqish ko'rsatkichlarini o'lhash mumkin bo'ldi (Pai, Liu, Kang, & Dai, 2020).

Yana bir tadqiqotning asosiy natijalari shuni ko'rsatdiki, qabul qilingan smart turizm texnologiyasi atributlaridan interaktivlik o'zaro muloqot qurish va fikr almashinuvi imkoniyati sabab sayyoohlardagi farovonlikning hedonik va evdaimonik jihatlariga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Smart turizm texnologiyalari to'g'ridan-to'g'ri xabar almashish, jonli muloqot mexanizmlari yoki mijozlarning fikr-mulohazalari orqali real vaqt rejimida muloqotni ta'minlaganligi sababli, onlayn aloqada bo'lgan sayyoohlar, kam yoki cheklangan Internet aloqasiga ega bo'lganlarga qaraganda ancha qulayroq tajriba va yuqori hedonik farovonlikka ega bo'lishadi. Shaxsiylashtirish tashrif buyuruvchilarga o'zlarining qadr-qimmatini oshirishga yordam beradigan moslashtirilgan ma'lumotlarni taqdim etishda yordam bergani uchun sayyoohlarning eudaimonik farovonligiga eng katta ta'sir ko'rsatadi (Zheng, 2023).

Smart turizm texnologiyasi tajribasi sayohat tajribasidan qoniqish bilan sezilarli darajada bog'liqligi shundaki, sayyoohlarning baxtiga ham, qayta tashrif buyurish niyatiga ham ijobjiy ta'sir ko'rsatadi (Pai, Liu, Kang, & Dai, 2020).

Empirik tahlil bilan qo'llab quvvatlangan tadqiqot shuni ko'rsatdiki, smart turizm texnologiyalari umumiyligi sayohat tajribasi haqidagi yangi umidlarni ilgari surgan holda sayohat tashvishlari va yangiliklari izlash kabi ikki konstruksiyalik turistik noaniqlikni kamaytiradi. Sayyoohlarning tranzaksiya va sayohat tajribasidan qoniqishlarini shakllantirishda smart turizm texnologiyalarining atributlari kelajakda amaliy va nazariy jihatdan yangi va yanada qulayroq bo'lgan STTlarni yaratishda tahliliy yordam beradi (Goo, Huang, Yoo, & Koo, 2022).

Pai va Liu (2020) smart turizm texnologiyalari sayyoohlilik tajribasidan qoniqishni yaxshilashi va shu tariqa sayyoohlilik baxtini oshirishi mumkin degan xulosaga keldi.

Bugungi kunda STT yordamida erkin va mustaqil hamda havfsiz sayohat qilib, uning tajribasidan qoniqib, o'zlarini baxtli his qilishlari sayyoohlarning keying sayohatiga bo'lgan ishtiyoqini yanada oshirishiga olib kelmoqda. STTlarning turistik manzillarga boy bo'lgan ma'lumotlaridan foydalanish imkoniyatini sayyoohlarga taklif qilishi va bu takliflardan foydalanayotgan boshqa sayyoohlar bilan xavfsiz muloqotga o'tib o'zaro fikr va tajriba almashishi ularga zavq bag'ishlaydi. Bu o'z navbatida davomiy zavqni his qilishlari uchun yana sayohat qilishiga va smart turizm mahsulotlari va elemetlaridan foydalanishlariga turki bo'ladi.

Umuman olganda, hedonic ya'ni zavqqa moslashish baxtning "belgilangan nuqtasi" ni o'z ichiga oladi, bunda insonlar o'z muhitida sodir bo'layotgan voqealarga qaramay, odatda umri davomida doimiy baxt darajasini saqlab qolishga urinishadi va zavq va xursandchilik olib keladigan hatti-xarakatlarni saqlab qolishga urinishadi (P. Brickman, 1971).

Albatta sayyoohlarning bu darajadagi qoniqish va umumiyligi hayot sifati (QoL) deb o'lchanadigan baxtga erishishlari uchun mamlakatimizda smart turizm texnologiyalarini keng joriy qilishda berilgan imkoniyatlardan yuqori darajada foydalanish kerak. Zero, turizm sanoatini raqamlashtirish jarayoni uning raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi, mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilaydi (Xashimov, 2021) va turistik xizmat ko'rsatuvchi kompaniyalar sayohat tajribasidan mamnun sayyoohlar tashrifidan ko'proq daromad olishadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Buhalis, D., & Amaranggana, A. (2015). Smart Tourism Destinations Enhancing Tourism Experience Through Personalisation of Services.
2. Choong-Ki Lee, Y.-S. Y., & Lee, S.-K. (2007). Investigating the relationships among perceived value, satisfaction, and recommendations: The case of the Korean DMZ. *Tourism Management*.
3. D.Neal, J., Uysal, M., & Sirgy, M. (2007). The Effect of Tourism Services on Travelers' Quality of Life. *Journal of Travel Research*.
4. Gonzalo, F. (2016). 16 Stats About Mobile Travel in 2016. FREDERIC GONZALO'S BLOG. Получено из <https://fredericgonzalo.com/en/16-stats-about-mobile-travel-in-2016/>
5. Goo, J., Huang, C. D., Yoo, C. W., & Koo, C. (2022). Smart Tourism Technologies' Ambidexterity: Balancing Tourist's Worries and Novelty Seeking for Travel Satisfaction. *Information Systems Frontiers*.
6. Harris, P. (2017). Digital Trends That Are Transforming the Travel Industry in 2017.
7. Koo, C., Gretzel, U., Hunter, W. C., & Chung, N. (2015). The Role of IT in Tourism.
8. Lee, H., Lee, J., Chung, N., & Koo, C. (2018). Tourists' happiness: are there smart tourism technology effects? *Asia Pacific Journal of Tourism Research*.
9. McCabe, S., & Johnson, S. (2013). The Happiness Factor in Tourism: Subjective Well-Being and Social Tourism. *Annals of Tourism Research*.
10. Nichols, J. (10 February 2017 г.). Seven Mobile Marketing Opportunities For The Travel Industry. *Forbes*.
11. P. Brickman, D. C. (1971). Hedonic relativism and planning the good society. Adaptation-level theory: a symposium.
12. Pai, C.-K., Liu, Y., Kang, S., & Dai, A. (2020). The Role of Perceived Smart Tourism Technology Experience for Tourist Satisfaction, Happiness and Revisit Intention. Sustainability.
13. The Path to Purchase: Uncovering how travelers plan and book online. (2023). Expedia Group.
14. Xashimov, B. B. (2021). Turizm sohasini rivojlantirish uchun raqamli texnologiyalar. Academic Research in Education Sciences.
15. Zheng, Y. (2023). An investigation of how perceived smart tourism technologies affect tourists' well-being in marine tourism. *PLoS ONE*.

MUNDARIJA

1-ШУЬБА

ЎЗБЕКИСТОНДА SMART-ТУРИЗМНИ ЗАМОНАВИЙ ПРИНЦИПЛАРИ АСОСИДА РИВОЖЛАНТИРИШ ВА БУНДА ХОРИЖ ТАЖРИБАСИДАН ФОЙДАЛАНИШ

Ўзбекистонда Smart-туризмни ривожлантириш истиқболлари.....	5
Конгратбай Авазимбетович Шарипов	
Рақамли инновацион технологиялардан туризмда самарали фойдаланиш йўллари	7
Эшов Мансур Пулатович	
Туристик кластерларнинг технологик платформасини ишлаб чиқиш.....	10
Абдурахмонова Гулнора Каландаровна	
Tourism Development in Uzbekistan: Comprehensive Analysis of Current Trends and Future Prospects	13
Zufarova Nozima Gulamiddinovna	
Қоқалпогистон Республикасида туризм соҳасининг янги йўналишларини ташкил этиш имкониятлари	17
Эштаев Алишер Абдуғаниевич, Хошимов Баҳром Баҳадирович	
Ўзбекистонда тоғ туризмининг ривожлантириш йўналишлари	20
Ахмедов Икром Ақрамович	
Туристик-рекреацион ресурслари юқори бўлган минтақаларда кластерларни ташкил қилиш механизmlари.....	24
Норчаев Асатулло Норбўтаевич	
Развития смарт туризм в Узбекистане.....	28
Алиева М. Т.	
Smart Tourism Analysis and Future Trends.....	31
Safaeva Sayyora	
Opportunities for Developing Smart Tourism and Foreign Experience in Uzbekistan	34
Kabilova N. Sh.	
O'zbekiston turizmida XXI bozori va bunda Smart-turizmning o'rni.....	37
Mirzayev Temur	
Смарт-туризм: зарубежный опыт и перспективы его применения в Узбекистане.....	42
Хушназарова М. Г.	
Development of Smart Tourism in Uzbekistan	45
Narzullaeva Umidakhon, Abzalova Nozima	
O'zbekistonda turizm xizmatlari sohasining aholi bandligiga multiplikativ ta'siri	48
To'rabekov Sohibjon Sherboy o'g'li	
Smart-turizmni xorijiy tajribalar asosida rivojlantirish istiqbollari.....	53
Isroilov Xusanboy Ibrohimjon o'g'li, Nishonboyev Doniyor Erkinjon o'g'li	
Smart-turizm: xorijiy tajriba va uni O'zbekistonda qo'llash istiqbollari.....	55
Ulugboyeva Ezozahon Inomjanovna	
O'zbekistonning Smart-turizm salohiyatini jahon turizm bozorida targ'ib qilishning zamонавий marketing strategiyalari.....	58
Fayyoza Ahmedova Rashidovna	

Modern Trends in the Development of Tourism and the Experience of Foreign Countries in the Application of Smart Innovations in Personnel Training	62
Iskandarova Nargiza Mashrabjonovna	
The Main Role of Smart – Tourism in Modern XXI Century Uzbekistan as an Example.....	65
Narzullayeva Fariza Akmalevna, Saydaliyeva Feruza Bakhtiyorovna	
How Does Smart Tourism Support Sustainable Tourism Development: the Case of Uzbekistan	67
Khusniddin Egamnazarov	
Appearances, Classification and Application of Smart Tourism	70
Akhmadjanova Mukhtasarhan Anvar qizi, Sharifboyeva Fazilatxon Odilbek qizi, Dadamirzayev Sarvarbek Ulug'bek o'g'li	
Фарғона водийсининг қишлоқ аҳоли пунктларида агротуризмни ривожлантиришнинг стратегик режасини ва смарт-технология концепциясини ишлаб чиқиш бўйича услугий ёндашувлар.....	74
Жумабаева Дилафруз Тожидиновна	
Butun jahon Smart-turizmi bozorining rivojlanish xususiyatlari.....	78
Ravshanov To'yli Gulmurodovich	
Основные тенденции развития смарт туризма в условиях цифровой экономики в Республике Узбекистан.....	81
Салиева Екатерина Сергеевна	
Развитие Смарт-туризма в Узбекистане на основе современных принципов и использования зарубежного опыта.....	84
Ахмеджанова Ирада Усмановна, Халилова Нодира Абдухамид қизи	
Будущая роль Смарт-туризма на мировом туристическом рынке.....	88
Уралова Матлюба Ахроровна	
Проблемы и перспективы развития Smart-туризма в Узбекистане.....	95
Очилова Хилола Фармоновна, Раимова Севара Ойбековна	
Перспективы развития Смарт-туризма в Республике Узбекистан на основе современных технологий и использования зарубежного опыта	102
Рустамов Аброр Равшан угли	
Перспективы развития зелёного смарт туризма в Республики Узбекистан.....	106
Расурова Нигора Юсуповна	
Перспективы развития смарт туризма в Узбекистане на основе современных принципов	110
Рахимова Дилфуза Мирзакасимовна	
Перспективные направления развития смарт туризма в Узбекистане	113
Гузал Шеровна Хонкелдиева	
Развитие культурного Смарт-туризма в Узбекистане, с использованием опыта зарубежной компании «POLYMEDIA»	116
Караваева Алёна Викторовна	
Turistik xizmatlar bozorini shakllantirishning rekreatsion dinamikasi.....	118
Bahrieva Zarina Nasimovna	

2-ШУЛЬБА SMART-ТУРИЗМНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ АСОСИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ

Main Features of Smart Tourism Organization	121
Narzullaeva Umidakhon	
The Role Smart-City Infrastructure in the Tourism and Architecture	124
Mukhlisa Akromova Saydimukhtor qizi	
The Main Components of the Development of "Smart" Tourism in the Region	130
Agzamova Nargiza Gapurovna	

Туризм соҳасида рақамили технологиялар орқали смарт туризмни ташкил этишнинг асосий хусусиятлари	135
Ҳамдамов Амриддин Ҳамдам ўғли	
Минтақа туризмни ривожлантиришда хизмат кўрсатиш корхоналарининг smart-ахборот моделлари асосида ривожланиши	140
Ш.Х.Мухитдинов	
Analysis of Cases of Use of Smart Technologies in Tourism and Hotel Enterprises.....	146
Hamidova Muxtasarxon Iqboljon qizi, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	
Tarixiy shaharlarda turizmni rivojlanishida raqamli texnologiyalarning o'rni.....	152
Ro'zibayeva Zulayho Baxrombek qizi	
Turizm sohasi rivojlanishida Smart-turizmnинг o'rni	159
Dadamuxamedova Mushtariy Maxmudjon qizi	
Mamlakatimizda turizm sohasini raqamlashtirish va boshqarishni takomillashtirish	162
Mardiiev Bunyod Sirojiddin o'g'li	
Development of Smart Tourism in Uzbekistan Based on Modern Principles and Using Foreign Experience	165
Gulrukhan Yusupova, Nilufarkhon Ashuralieva	
Jizzax viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida turizmning ahamiyati va roli: yangicha Smart yo'nalişlar va mexanizmlar	168
Aynakulov Muxitdin Abdusalamovich	
The Role of Smart Technologies in the Development of Agrotourism.....	172
Yoriyeva Farangiz Murodilloyevna	
Turizmning rivojlanishini barqarorlashtirishda prognozlashning mohiyati va obyekti.....	175
Axmadjanova Muxtasarxon Anvar qizi, Dadamirzayev Sarvarbek Ulug'bek o'g'li, Sharifboyeva Fazilat Odilbek qizi	
The Main Trends in the Development of Digital Tourism in Uzbekistan	181
Ismailova Sayyora Ulugbekovna	
Jahon ziyorat turizmi obyektlarining turizm rivojlanishiga ta'siri	186
Karimova Maftuna Komiljon qizi	
The Future of Smart Tourism: Transforming Travel Experiences	191
Oppokkhonov Nurmukhammad	
Sayyoqlik yo'nalişlariga tashrif buyuruvchilar uchun aqli texnologiyalarning ahamiyati	193
To'xtayeva Xurshida Farhodovna	
O'zbekistonda Smart-turizmni rivojlantirish choralari.....	200
Raximova Dilfuza Mirzakasimovna	
Exploring Smart Tourism: Lessons From Abroad and Opportunities for Uzbekistan	206
Nasiba Mukhtorova, Zohid Askarov, Angelo Battaglia	
Smart Tourism: Pros, Cons and Potential Future Development	215
Baratov Asadbek	
Turistik destinatsiyalarni boshqarish orqali turistik mintaqalarni rivojlantirish.....	218
Toirova Nozima Miraxmad qizi	
Основные компоненты развития смарт туризма в Ташкентском регионе: перспективы и вызовы	223
Зиёвиддинова Тарона Ойбек кизи	
Инновационные тенденции применения умных технологий в развитии туризма и гостиничного бизнеса.....	226
Мусаева Сайёра Абдивахитовна	
Цифровизация как важнейший двигатель индустрии туризма	234
Абидова Д.	

Путешествие будущего: формирование и инновационное развитие направления Смарт-туризм	239
Курашева Валерия Олеговна, Ивонина Наталья Викторовна	
Основные особенности организации смарт-агротуризма в Узбекистане.....	241
Анваров Нодир Аллаёрович	

3-ШУЪБА

ЎЗБЕКИСТОННИНГ SMART-ТУРИЗМ САЛОҲИЯТИНИ ЖАҲОН ТУРИЗМ БОЗОРИДА ТАРФИБ ҚИЛИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ МАРКЕТИНГ СТРАТЕГИЯЛАРИ

Enhancing Marketing Strategy for the Development of Mountain Tourism.....	255
Mavlanov Golibjon Mahammad o'g'li	
Smart Destination Management: Challenges and Practices.....	258
Nurmukhammad Oppokkhonov	
O'zbekistonda qishloq turizmning shakllanish va rivojlanishi.....	260
Usmonov Sardor	
Фарғона водийсида туризм соҳасини ривожлантиришнинг худудий дифференциал хусусиятлари	263
Максумов Азизхон Нодиржон ўғли	
O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning jahon tajribasi muammo va istiqbollar	268
Aynaqulov Xusniddin Abduxamidovich, Teshayeva Farida Shuxrat qizi	
Hududlarda Smart-turizmni rivojlantirishda xorij tajribasini qo'llash istiqbollari	271
Islomova Dilrabo Salomovna	
Consideration of Positive and Negative Impacts of Smart Tourism on Destination Branding, Case of Uzbekistan	274
Ms. Yulduz Yakubova	
Analysis of the State of Use of Smart Technology in Hotels.....	276
Uralova Dilbar Anorbayevna, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	
Turizm sohasi orqali aholi bandligini ta'minlash yo'llari	281
Matkabulova Dilorom Xalilullayevna	
Smart-turizmni tashkil etishning asosiy xususiyatlari	284
Uralova Matlyuba Axrорovna	
O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishida turizm sohasining o'rni.....	286
Matchanov Azizbek Umirkbek o'g'li	
Mehmonxona xo'jaligida yashil texnologiyalarni joriy qilish.....	289
Xakimova Nargiza Axadjon qizi	
Mamlakatimizda Smart-turizmini rivojlantirish masalalari va iqtisodiyotda tutgan o'rni.....	293
Xomidov Mirodiljon Xasanboy o'g'li, Nishonboyev Doniyor Erkinjon o'g'li	
Dam olish turizmida Smart parklarning o'rni	295
Shaymanova Nigora Yusupovna	
Rekreatsiya turizmini rivojlantirishda Smart texnologiyalardan foydalanish	297
Shaymanova Nigora Yusupovna	
Smart Tourism: Foreign Experience and Prospects for Its Application in Uzbekistan.....	299
Avezova Nilufar	
Использование BIG DATA и AI для реинвентаризации маркетинга туризма в Узбекистане: новые перспективы в глобальной конкуренции.....	304
Турабекова Фарангиз Наримонбек кизи	
Проблема в смарт туризме	310
Аскаралиева Муштарий Баходировна	

Смарт туризм в Узбекистане: новые подходы и современные решения	313
Узганбаева Дилноза Тохтасиновна	
Смарт туризм в Узбекистане: новые возможности и вызовы.....	315
Бекмурадова Лайло Турсунмаматовна	
Влияние цифровых технологий на развитие туристского рынка в Узбекистане	323
Мустаева Шохида Саъдуллаевна	

4-ШУЛЬБА

ТУРИЗМ ВА ТАЪЛИМ: ШАРТ-ШАРОИТИ ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ

Таълим туризми тушунчаси моҳияти ва уни ривожлантиришнинг хориж тажрибалари	327
Саъдуллаева Гулноза Содик қизи	
Toshkent viloyatida agroturizm obyektlarini rivojlantirish va kadrlar salohiyatini oshirish istiqbollari.....	330
Jo'rayeva Nargiza Abduvohidovna	
Smart-turizm faoliyatini boshqarish jarayoniga yondashuvlar	337
Mirzayev Abdullajon Topilovich	
Ilmiy faoliyani rivojlantirishda ta'lif tashkilotlaridan maqsadli foydalanish.....	341
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li	
Turistik xizmatlarning reklamasini amalga oshirishda ijtimoiy tarmoqlarning ahamiyati	349
O. A. Norbo'tayev	
Ta'lif turizmining mohiyati va uni O'zbekistonda rivojlantirish imkoniyatlari.....	351
Jiyanov Uktam Panjievich	
Smart Tourism and Education: Conditions and Prospects in Uzbekistan.....	354
Gulrukha Yusupova, Sabina Turakulova	
Uzbekistan: Theory and Practice of Personnel Training for Tourism	361
Ochilova Hilola Farmonovna	
Marketing strategiyalarini qo'llash orqali mamlakat turizm bozorini rivojlanitirish istiqbollari	365
Nurfayzieva Moxinur Zayniddinovna	
Turistik mahsulotlar shakllanishi bo'yicha nazariy yondashuvlar va narxlar tahlili	372
Imomov Sanjar Muxammadievich	
Mehmonxona sohasida Big Data texnologiyalarini qo'llash	376
Shermakhmadova Zarina Shavkat qizi	
Promoting Environmental Entrepreneurship And Innovation in a Green Economy.....	379
Embergenova Anjim Aydosbaevna	
Turizm xizmatlari eksportini oshirishda innovatsion marketing va raqamli texnologilaray ta'siri	381
Bakhromov Akmal Abduvahid o'g'li	
Samarali marketing strategiyalari orqali O'zbekistonni raqobatbardosh turizm yo'nalishi sifatida jlonlantirish	385
Xusniddinova Munavvar Sur'at qizi	
O'zbekistonda Smart-turizmn zamonaviy prinsiplari asosida rivojlantirish va bunda xorij tajribasidan foydalanish.....	388
Tojiboyev Toxirjon Zoxirjon o'g'li	
Mehmonxona va xizmatlar bozorini takomillashtirish, mehmonxonalarda smart mehmonxona xizmatlarning tizimini joriy qilish	391
Mansurov Zokir Xusanovich	

Туризмни қўллаб-кувватлаш жамғармасининг соҳа ривожини молиялаштиришдаги аҳамияти.....	394
Примова Нигора Икром қизи	
Turizm – dunyo madaniyatiga ko‘prik	397
Abdullayeva Nilufar Sultanbayevna	
Key Features of Digital Advertising Development in Tourism in Uzbekistan	399
Mirziyo Sodikov Odiljon ogl	
Xizmat ko‘rsatish tarmoqlarida turizm va bank xizmatlarini bog‘liqliklari	404
Xakimov Zoxid Norbo‘tayevich	
Innovative Management in Smart Tourism: a Digital Economy Imperative for Tourist Enterprises	406
Mamanov Mukhammadamin	
The Role of The Capacity of Service Personnel in the Organization of the Quality Service Process in Hotel Enterprises.....	409
Rakhmonova Nigina Anvarovna	
Развитие умного туризма – перспектива кадров в сфере туризма	412
Бухарова Нигора Газиевна	
Состояние гостиничного бизнеса в Самарканде и важность его развития	415
Мардонова Дилрабо Ширинбоевна	
Организационно-экономический механизм развития туристических комплексов.....	418
Хомидов Қаххорали Қурбонали ўғли	

5-ШУЬБА

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ

Қорақалпоғистон Республикасида туризмни ривожлантириш имкониятлари.....	422
Эштаев Алишер Абдуганиевич, Маткаримов Жаҳонгир	
Вопросы развития Smart-туризма в Республике Каракалпакстан	425
Абдувахидов Абдумалик Махкамович	
Qoraqalpog‘istonning o‘ziga xos madaniy va tarixiy merosi.....	427
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
O‘zbekistonda ziyorat turizmini rivojlantirish istiqbollari.....	429
Matkabulova Dilorom, Abdug‘aniyev Toxirjon	
Соғломлаштириш туризми фаолиятини бошқаришда туристик кластерларни шакллантириш механизmlарини баҳолаш.....	432
Фофуров Азизбек Умаржонович	
Qoraqalpog‘iston Respublikasining o‘ziga xos ekologik merosi.....	435
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
Qoraqalpoq o‘lkasi turizm istiqbollari.....	437
Dehqonov Burxon Rustamovich	
Implementing Smart Tourism Strategies in Karakalpakstan.....	439
Mukhanov Murod Mukhan ugli	
Qoraqalpog‘iston Respublikasi turizm sektoridagi integratsiyaning nazariy asoslari	442
Xalimova Fayyoza Nafasovna	
Qoraqalpoqiston Respublikasida turizmni rivojlanish yo‘llari	445
Xushnazarova Maxzuna Gulamjonovna	
Turistik hududlarda turizmnинг barqaror rivojlanish konsepsiyalariga yondashuvlar	452
A. Asraqulov	

Минтақада туризм соҳасини бошқаришнинг ўзига хос хусусияти	455
Ембергенова Анжим Айдосбаевна	
Perspectives for the Further Development of Smart Tourism in Uzbekistan	460
Akhunova Shokhistakhon Nomanjanovna, Askarov Farhod Rakhmatovich	
Қоғалпогистон Республикаси ички туризм йўналишлари.....	465
Норчаев Н. А.	
Qoraqalpog'iston Respublikasida turizmni rivojlantirish tendensiyalari	467
Islamova Qunduzxon Ikromboy qizi	
Тенденции развития Смарт-туризма в Республике Каракалпакстан	469
Очилова Х. Ф., Нагметуллаев А. А.	
Тенденции развития зеленого туризма в Республике Каракалпакстан.....	472
Расурова Нигора Юсуповна	
Перспективы развития смарт туризма в Республике Каракалпакстан.....	475
Косбергенова Нурзия Кудайбергенновна	
Role of social media in promoting Sustainable Tourism in Uzbekistan	477
Ms. Nigina Kurbonova, Dr. Shalki	
Jahonda ta'lif turizmining rivojlanish tendensiyalari	487
Uktam Jiyanov, Maksudova Shahlo	
Hududiy turizm rivojlanishining iqtisodiy samaradorligini oshrishda "Smart-turizm" xizmatlaridan maqsadli foydalanish.....	490
Dustmurodov Orifjon Ismatilloyevich	
The role of tourism industry in the country's economy	497
Gofurova Vasila Odiljon qizi	
Tourism Impacts GDP Growth (and Decline).....	500
Gofurova Vasila Odiljon qizi	
Smart turizm texnologiyalarining sayyoohlarning xatti-harakatlari, sayohatdan qoniqishlari va baxtli his qilishlariga ta'siri	503
Munojat Isakdjanova Inog'omovna	
Sayohat va turizm rivojlanish indeksi.....	507
Raxmonova Nilufar Yorqinovna	
O'zbekistonda smart turizmni rivojlantirish imkoniyatlari	512
Kamoliddin Jahongirov	
Xalqaro turizm bozorida ta'lif turizmining o'rni va rivojlanish xususiyatlari	514
Ominaxon Ababaxriyeva, Kamoliddin Jahongirov	
Functional composition of irrealis	517
Ochilova Noila Farmonovna	
Turizmga innovatsiyon texnologiyalarni joriy qilish mohiyati	519
Po'latov Ma'murjon Murodjon o'g'li	
Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyotida zamonaviy logistika tizimlari mohiyati.....	521
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li	
Using Innovative Technologies in Hotels as a Factor of Sustainable Development of Tourism Industry	524
Sayfutdinov Shuxratjon Sultonovich, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. Maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

E-mail: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot”
jurnali

O‘zbekiston Respublikasi
Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro‘yxatdan
o’tkazilgan.